

3. Кому Нацбанк видав 115 млрд. грн. рефінансування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/cdn/cd1/2015year/data/refin/?attempt=1>.

4. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВІДМІННОСТІ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ І ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Шелудько Сергій Андрійович

sergshell@ukr.net

Науковий керівник: д.е.н., проф. Рябініна Л.М.
Одеський національний економічний університет

Кризовий стан в економіці України змушує науковців все частіше звертатися до перегляду теоретичних основ провадження економічної політики та регулювання в державі. Особливої актуальності нашому дослідженню надає практично повна відсутність уваги з боку фахівців на проблему співвідношення валютної політики та валютного регулювання та їх значення в економічному розвитку України. Теоретичне розмежування цих споріднених понять сприятиме, на нашу думку, здійсненню Національним банком України більш ефективного регулювання у сфері валютних відносин.

Нами вже було встановлено існування п'яти підходів щодо визначення сутності валютного регулювання: операційного, інституційного, акціоністського, ординалістського та законодавчого [5, с. 187]. Долаючи їх недоліки, нами було запропоноване власне визначення, за яким валютне регулювання – це діяльність уповноважених державою органів з управління валютними відносинами в країні через використання, у суворій відповідності до законодавчо встановленого порядку, комплексу інструментів і методів з метою досягнення цілей валютної політики.

Звертаючись до представлених у науковій літературі визначень валютної політики, відзначаємо наявність наступних підходів до її визначення: компонентного, акціоністського, каузального та дуалістичного.

Відповідно до компонентного (від лат. *componens* – складова) підходу, валютна політика є невід'ємною [6, с. 275] або органічною [3, с. 19] складовою грошово-кредитної політики держави, яка відображає вплив на валютні відносини в державі. Принагідно зазначимо, що жодна політика (в т.ч. і валютна) не може мати інструментів (вони безпосередньо стикаються з предметом впливу, що властиве саме регулюванню), за думкою окремих дослідників [3, с. 19], – натомість в своєму розпорядженні має засоби та методи.

Згідно з акціоністським (від лат. *actio* – захід, дія) підходом валютна політика розглядається як сукупність заходів, які здійснюються державою у сфері валютних відносин. Дискусійною в цьому підході є, на нашу думку, згадка про те, що валютній політиці надаються функції та повноваження [1, с. 24]. До того ж, незрозуміло, хто саме може здійснювати надання функцій, які є об'єктивним проявом однієї з глибинних сторін сутності предмету і тому не можуть бути кимось надані ззовні.

Каузальний (від лат. *causa* – мета, причина) підхід від попереднього відрізняє те, що здійснення заходів валютної політики відбувається відповідно до загальних цілей (тактичних і стратегічних) економічної політики держави [4, с. 92]. Викликає сумніви думка про те, що валютна політика здійснюється лише "у сфері міжнародних валютних відносин" [4, с. 92], адже валютна політика стосується не лише міжнародних, а й внутрішніх валютних відносин.

Нарешті, дуалістичний (від лат. *dualis* – двоїтий) підхід акцентує увагу на існуванні не лише методологічного (розробка заходів впливу), а й практичного (реалізація цих заходів) аспектів валютної політики [2, с. 24].

Враховуючи семантичне значення слова "політика" (цілі й завдання; способи їх досягнення), на наше переконання, валютна політика – це діяльність уповноважених державою органів зі встановлення напрямку розвитку валютних відносин держави, визначення відповідних цілей і завдань, які можуть бути досягнені за допомогою валютного регулювання.

Таблиця 1

Зв'язок і відмінності між валютною політикою та валютним регулюванням

Спільні та відмінні риси	Валютна політика	Валютне регулювання
1. Спільні риси:		
– предмет впливу	Валютні відносини	Валютні відносини
2. Відмінні риси:		
– зміст поняття	Розробка і встановлення цілей	Діяльність з досягнення цілей
– суб'єкт виконання	Уповноважені державою органи (в Україні – НБУ)	Уповноважені державою органи і банки
– характер здійснення	Наукове обґрунтування ефективного і дієвого напрямку розвитку валютних відносин	Використання власних інструментів для досягнення встановлених орієнтирів
– мета здійснення	Надання орієнтирів банкам щодо здійснення ними валютних відносин у відповідності до цілей економічної політики держави	Досягнення цілей валютної політики
– форма зовнішнього прояву	Основні засади валютної політики на довгостроковий період з визначення цілей і завдань розвитку валютних відносин країни	Контроль та нагляд за дотриманням банками встановлених орієнтирів

Як вже було зазначено, проблема співвідношення понять "валютна політика" та "валютне регулювання" відповідного розголосу в науковому обігу досі не набула. Саме тому представлений нами аналіз спільного та відмінного між цими двома категоріями (таблиця 1) спирається лише на власні дослідження.

Як видно з табл. 1, єдиною спільною рисою валютної політики і валютного регулювання є предмет їх впливу (валютні відносини). Розбіжностей же значно більше: зміст поняття, суб'єкт виконання, характер і мета здійснення, форма зовнішнього прояву. Ключовою відмінністю між досліджуваними поняттями є, на наш погляд, послідовність їх використання: спершу за допомогою валютної політики встановлюються цілі та завдання й обираються способи їх досягнення, практична реалізація яких досягається в процесі здійснення валютного регулювання.

Отже, зважаючи на існуючі сьогодні підходи до розгляду сутності валютного регулювання та валютної політики ми встановили, як нам здається, найбільш повні їх відмінності та загальні риси, що дозволить покращити їх використання на практиці.

Список використаних джерел:

1. Береславська О. І. Валютна політика України: теорія та практика : монографія / О. І. Береславська. – Ірпінь: НУ ДПС України, 2010. – 330 с.
2. Дзюблук О. В. Валютна політика: підручник / О. В. Дзюблук. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
3. Колдовський А. В. Система валютного регулювання в контексті фінансової нестабільності економіки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / А. В. Колдовський. – Суми, 2013. – 237 с.
4. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / кол. авт.: А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза і канд. екон. наук, доц. М. Ф. Пуховкіної. – К.: КНЕУ, 2005. – 556 с.
5. Шелудько С. А. Аналіз сучасних підходів до визначення економічної сутності валютного регулювання // Науковий вісник ОНЕУ. – 2015. – №3 (223). – С. 181-195

6. Шемет Т. С. Теорія і практика валютного курсу : навч. посіб. / За ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.